

אנחנו
הספדים
אנחנו

הרב יורם אברג'ל
ראש מוסדות "רב פעלים", "קול רינה" נתיבות
דברים באזכרת הי"א חודש

פרשת השבוע (פרשת צו) רומזת לעניין הפרטי של האזכרה לקדושות שאנו מזכירים היום:

"וַיְדַבֵּר ד' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: צוֹ אֶת אֶהְרֶן וְאֶת בְּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּרַת הָעֵלָה הוּא הָעֵלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלֵּילָה עַד הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּוָּקֵד בּוֹ: וְלִבְשׁ הַכֹּהֵן מִדֹּבַד וּמִכְנָסֵי בַד יִלְבַּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ וְהָרִים אֶת הַדָּשָׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֵלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ: וּפָשַׁט אֶת בְּגָדָיו וְלִבְשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת הַדָּשָׁן אֶל מַחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל מְקוֹם טְהוֹר: וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תִּוָּקֵד בּוֹ לֹא תִכָּבֵה וּבָעַר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֲצִים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר וְעָרַף עָלֶיהָ הָעֵלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים: אֵשׁ תָּמִיד תִּוָּקֵד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכָּבֵה."

אומר על כך ה"אור החיים" הקדוש:

"ואומר "מדו בד" יתבאר על דרך אומרם ז"ל (מדרש שוחר טוב ט עלה"פ "כי דורש דמים"), כי כל נפש שהרגו האומות מישראל על קידוש שמו יתברך, הקדוש ברוך הוא רושם מדמו צורת הנהרג ההוא במלבוש ואותו ילבוש יום נקם בלבו. והוא אומר מדו אשר בו, אותם שהם בד, שהם ישראל, אשר הם עם לבדד ישכון (במדבר כ"ג, ט) ושורשה בד".

(אור החיים שם ד"ה ולבש הכהן)

כתוב אצל ישעיהו הנביא:

"מִי זֶה בָּא מֵאֲדָוִם חָמוּץ בְּגָדִים מִבְּצָרָה זֶה הַדּוֹר בְּלִבוֹשׁ צִעָה בָּרַב כַּחוֹ אֲנִי מְדַבֵּר בְּצַדִּיקָה רַב לְהוֹשִׁיעַ: מִדּוֹעַ אָדָם לְלִבּוֹשֶׁךָ וּבְגָדֶיךָ בְּדָרֶךְ בְּגַת: פֹּרְהָ דְרַכְתִּי לְבָדִי וּמַעֲמִים אֵין אִישׁ אֶתִּי וְאֲדָרְכֶם בְּאִפִּי וְאֲרַמְסֶם בְּחַמְתִּי וְיִזוּ נַחֲסִים עַל בְּגָדִי וְכָל מַלְבוּשֵׁי אֲגָאֲלָתִי: כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי וְשָׁנַת גְּאוּלֵי בָאָה."

(ס"ג, א' ד')

דבריו של ה"אור החיים" עצומים: הוא מדבר בהריגת נפש ישראל על קידוש השם. הרב מדגיש פה את ההריגה על "קידוש השם". למה התכוון ב"קידוש השם"?

באותו יום מר עמדה ארץ ישראל במבחן, מי לדי' אליי? מי לדי', ומי למקום אחר? שכבר כתוב בספרי, פרשת בהעלותך: "כל מקום שכתוב 'לי' - אינו זו ממקומו - לא בעולם הזה ולא בעולם הבא: יעשו לי מקדש' - שהשכינה אינה זזה ממקומה לעולם, שנאמר: 'הנה זה עומד

אחר כתלנו' - זהו הכותל המערבי; 'כי לי הארץ' - שאינה זזה ממקומה לעולם; 'כי לי בני ישראל' - כבר נשבעתי שאיני מחליפם באומה אחרת". באותו יום שהיה צריך להחליט, ולעשות השתדלות של בני אדם, על הישארותנו בארץ אבותינו - ארץ הקודש, ארץ הצבי, ארץ חמדה, צבי לכל הארצות - בו נוסעים אנשים תמימים ויקרי ערך, יקרי עליון, להביע דעתם הברורה שאנחנו של ד' יתברך; ועם ישראל בתורת ישראל בתוך ארץ ישראל - אותה ארץ העליונה, שנאמר בה: "תמיד עיני ד' אלוך בה מראשית שנה עד אחרית שנה" - על זה אומר ה"אור החיים" הקדוש: באותו זמן שהולכים על קידוש שמו יתברך, רושם הקב"ה צורת הנהרג במלבוש. עין אינה יכולה לראות, אבל הפסוק מעיד כאן, שד' סופג את הדם עם צואת הנהרג. ומסיים ה"אור החיים": והוא אומרו מדו אשר בו, אותם שהם בד, שהם ישראל, אשר הם עם לבדד ישכון (במדבר כ"ג, ט') - בד מלשון בודד- ושורשו בד", לרמוז על אחדות עם ישראל, שנהרגים ולא יחפצו לשתף שם שמים ודבר אחר, ומייחדים שמו יתברך.

ו"מכנסי בד" - אלו הם האנשים הצדיקים שהרגו אומות העולם, מאותם האנשים הניגשים אל ד' ומכניסים אמונת ד' ואחדותו בלב ישראל. אותם אנשים נחשבים יקרי עליון אשר אין הפסק בינו ובינם. מגלה לנו ה"אור חיים" הקדוש סוד, שכשאומות העולם הורגים אנשים ההולכים לקדש שם שמים, אז מדמם נעשה מלבוש שאותו ילבש ד' ביום נקם, ואותו המלבוש נקרא "מכנסי בד", שמכניסים אמונת ד' בלב כל ישראל. מה מדרגתם הרוחנית של כאלה אנשים? אין דבר המפסיק בינו לבינם, והם הם יקרי אל עליון האמורים כאן.

יש לשים לב להשגחה הפרטית. המקרה ארע בתאריך י"א באייר, אך התגלגל בהשגחה פרטית לשנה מעוברת כך ש"א באדר יהיה בשבוע של פרשת "צו", בה המאמר חוזר על עצמו יותר ויותר, להסביר לכל אחד מהמבינים את דרכי ההשגחה העליונה, שכאשר הגבורות חובטות באדם או בעם ישראל בהסתר הפנים, וחמישה גבורות הם, וכנגדם עלו חמישה קורבנות תמימים וטלאים, והשישי (עובר במעי אמו) שהוא בבחינת יסודא דעלמא, שעליו נאמר: "לנטוע השמים ליסוד ארץ" - כאלה נשמות טהורות אשר זכותן גבהה מכוכבי שמים, ששמים זכו בעיניו - אלה הנשמות, כותב הרב, מכניסים אמונת ד' בליבו של האדם. אינני יודע כמה אלפים וכמה רבבות כבר עברו את הציונים הקדושים שלהם בבית העלמין, אבל כל מי שעבר שם ודאי ראה קידוש השם בעיני הבשר, על -אף שהן מלאות עשן ואפר. הדבר מראה לנו, שהנבחרים לד' הם אותם שנאמר בהם "אעלהו שם לעולה" - עולה תמימה שאין בה שום צד של ספק, והיא העולה שנאמר: "הנה העולה

על מוקדה על המזבח כל הלילה ואש המזבח תוקד בו", בחיי עולמים עד אשר ילבוש נקם.

ולכן אומרת הגמרא הקדושה (חולין קל"ט, ע"ב): "מרדכי מן התורה מנין? דכתיב: "מר דרור", ומתרגמינן: מירא דכיא", כלומר, ראש הבשמים. ובדברי הרב הקדוש "בני יששכר": מדוע שייך את מרדכי לחודש אדר ולבחינת הריח? כוונתו של חודש אדר היא כנגד החותם. ולפי דברי הרב ב'שער הכוונות', שהגולגולת באה כנגד תשרי, חשוון כסלו כנגד שתי האוזניים, טבת שבט כנגד העיניים, ואדר כנגד החוטם. חוטם - חוש הריח. חוש הריח מעלתו היא, שהוא לא נפגם בעץ הדעת, שכן אתה מוצא שכל החושים נאמרו שם בעץ הדעת - ראייה, שמיעה, טעימה ומישוש - וחוש הריח לא נזכר. מכיוון שחוש הריח לא נזכר, החוש הזה ניתן לאנשים יראי שמים, שכל מי שיש לו חוש הריח יראת שמים יש בו. כמו שכתוב בגמרא: שרבה בר רבה הונא הלך עם אביו ולאביו היה בכיס תאנים או תמרים, אמר לו: אבא יש לך תמרים הנקראים חמניתא! אמר לו: כן, יש לי! אבל איך אתה יודע שיש לי? אתה לא רואה אותם?! אמר לו: אני מריח אותם. אמר לו: אם כך, בני, טהרה יש בך, דכתיב: "והריחו ביראת ה'". אומר הנביא כי כל כוח פעולתו מלך המשיח:

"וְהָרִיחוּ בִּירְאָת ד' וְלֹא לְמַרְאֵה עֵינָיו יִשְׁפּוּט וְלֹא לְמַשְׁמַע אָזְנוֹ יִזְכֶּיחַ: וְשִׁפְט בְּצֶדֶק דְּלִים וְהִזְכִּיחַ בְּמִישׁוֹר לְעֵנְיוֹ אֶרֶץ וְהִבֶּה אֶרֶץ בְּשֶׁבֶט פִּי וּבְרוּחַ שְׁפָתָיו יִמִּית רָשָׁע".

(ישעיה י"א, ג'-ד')

ומכאן שבעל החוטם מבקש את היראים והשלמים. אז מרדכי שיש בו חוש הריח - ומרדכי מוכתר בנימוסו וביהדותו - הוא מן התורה והוא ראש הבשמים. אבל המן מן התורה, שרוצה להקים על עם ישראל חס וחלילה צער, מנין? עונה הגמרא: "המן העץ אשר ציותיך" (חולין שם). מרדכי בא מעץ החיים ואין לו פגם כלל, והנחש בא מעץ הדעת. מרדכי עומד מול המן, זה: "איש יהודי היה בשושן הבירה" וכנגדו: "איש צר ואויב המן הרע הזה".

"תחת הנעצוץ יעלה ברוש" - זה מרדכי, ו"תחת הסרפד יעלה הדס" - זו אסתר שבאה תחת ושתי "ומלכותה ייתן המלך לרעותה הטובה ממנה" (ע"פ מגילה י', ע"ב). לאמור, מאבקו של מרדכי נגד המן הוא לא היה רק עניין של קיומו של עם ישראל, זה עניין של הישארות תורה בעולם - אם יהיה קיום לעולם או לא. אבל מרדכי שהיה בבחינת "בן-יאיר" - שהאיר את עיניהם של ישראל בתורה, בן-קיש - "שהיה מקיש על שערי רחמים ופותחים לו", ו"איש ימיני" - שהיה תמים עם קו החסד - זיכה אותו הקב"ה לבחינה של "ישמח צדיק כי חזה נקם". ופירש בעל ה"בן-איש חי": שישמ"ח אותיות משיח. "צדיק" - שצדיק

האמת שבכל דור ודור "חזה נקם". מהו נקם? נ' קם. במזמור "תהילה לדוד ארוממך אלוקי המלך" יש בה את כל האל"ף ביי"ת, חוץ מהאות נו"ן. ומפני מה לא נזכר נו"ן באותו מזמור? מפני שהיא רומזת חס וחלילה למפלתן. אבל מה עשה דוד? סמכן ברוח הקודש - "סומך ה' לכל הנופלים". פירש שם בעל ה"בן-איש חי", ישמח צדיק כי חזה נו"ן קם: שהנו"ן הזה יקום על מקומו, אז בע"ה לא תוסיף עוד ליפול. אז מכוח אותה נו"ן: "ויאמר לו חכמיו וזרש אשתו אם מזרע היהודים מרדכי אשר החילותה לנפל לפניו, לא תוכל לו, כי נפול תיפול לפניו". אומות העולם יש להם שתי נפילות, אבל על עם ישראל נאמר "זובח תודה יכבדנני" - שני נו"נים, שכיבדו לקב"ה בעולם הזה ובעולם הבא.

על כן, אותן הנשמות הטהורות של "הדודאים נתנו ריח" - שלא טעמו טעם חטא, "ועל פתחנו כל מגדים חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך", שעליהן הכתוב אומר: "מי יתנך כאח לך יונק שדי אימי...". ואומר שם התרגום: "מאן יהוון לך מלכא משיחא כאח די לי" - כלומר, אותם נשמות יש בכוחן לפעול ישועות עצומות, להביא את הגאולה ברחמים ולא בדין, כפי שבע"ה הכתוב הבטיח: "כי לא בחיפזון תלכון ובמנוסה לא תצאו כי הולך לפניכם ד' ומאסיפכם אלוקי ישראל".

יהי רצון שבזכות החודש שנהפך עלינו "מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב" ימהר ד' גאולתן ותחיתן מעפרות. כמאמר הכתוב: "התנערי מעפר קומי שבי ירושלים פתחי מוסרי צווארך שביה בת ציון", ואמר רבי יוחנן: "עשרה גלויות גלתה סנהדרין, גלתה מירושלים לחנות ומחנות ליבנה ומיבנה לאושא ומאושא לשפרעם משפרעם לציפורי ומציפורי לטבריה, וטבריה עמוקה מכולן", שנאמר: "עד עפר". אבל "התנערי מעפר". אותן עפרות זהב אשר אותם אויבים אשר שברו לעשות, מה שיכלו ועשו, הרי שדמם של אלה נחרץ אצל הקב"ה, ובזכות אותו הדם נאמר: "אשר כתב לאבדס", יצתה בת קול ואמרה: לא בדס! שבזכות דמם של אלה אשר מעורר חסדים עליונים, "היא עולה על מוקדה", יקום ד' נקם ביום נקם, ואז נו"ן קם, וכיוון שקם לא תוסיף נפול עוד, אמן כן יהי רצון.

"כי ניחם ד' ציון, ניחם כל חורבותיה וישם מדברה כעדן וערבתה כגן ד' ששון ושמחה ימצא בה", אמן כן יהי רצון.

הרב יוסף אלנקווה

רב נווה דקלים

הספד

היום באחד בשבוע ביום בו
היו הלויים אומרים במקדש
לד' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה
אחד עשר לחודש אייר,
שישה ועשרים יום לעומר,
היתה מחשבת טלי חטואל לילך אצל עמך ישראל
לדרוש ולעורר על חיבת הארץ הקדושה
ושאלה את מי מבנותי אקח עמי,
הילה?

הדר?

רוני?

מירב?

עודנה מתלבטת אמרו לה כולן
אמא, אנחנו אתך,
באשר תלכי נלך
ואשר תעשי נעשה
ולא ידעו כי באשר תמות יהי להן.
ארבע בנות שקולות,
חכמניות,
דעתניות
וצנועות.

ויהי אך יצוא יצאו ממושב קטיף
ועברו את הגשר החדש
יצאו שני מחבלים

בני השטן

וירו

וירו

וירו

ועוד ירו

אחת ואחת,

אחת ושתיים,

אחת ושלוש,

אחת וארבע,

ועוד אחת אחת וחמש.
אם אחת, ארבע בנות
ובן אחד ברחמה של אם.

מיכאל וגבריאל שרים טובים של ישראל
עמדו בישיבה של מעלה
לקבל נשמות צחות וברות
השבות לשכינה כיונה.

ופתחו במגילת איכה
ואמרו רבונו של עולם,
ראה מה היה זה כבר
בחורבן ביתך :
שבעה בנים היו לחנה
והקיסר ביקש להעבירם על דתם
והרג אחד אחד,
והשביעי הקטן
כחומה בצורה
הגן על אמונת ישראל בטהרה
ומיד צוה עליו להורגו
נפלה אמו עליו והיתה מחבקתו ומנשקתו
ואמרה לו בני לך אצל אברהם אביכם ואמור לו כך אמרה אמי :
אל תזוח דעתך עליך ותאמר : בניתי מזבח והעליתי את יצחק בני,
הרי אמנו בנתה שבעה מזבחות והעלתה שבעה בנים ביום אחד
אתה נסיון ואני מעשה.
עד שהיתה מנשקתו ומחבקתו גזר עליו והרגוהו עליה
וכיוון שנהרג שיערו חכמים שנותיו של אותו תינוק
ונמצא בן שתי שנים וששה חודשים ושש שעות ומחצה.
באותה שעה צעקו כל אומות העולם
ואמרו מה אלהיהם של אלו עושה להם שכך נהרגין עליו בכל שעה?
ועליהן כתיב (תהלים מ"ד) : כי עליך הורגנו כל היום.
לאחר ימים נשתטית אותה האשה ונפלה מן הגג ומתה.
לקיים מה שנאמר : אומללה יולדת השבעה
ובת קול יוצאת ואומרת (תהלים קי"ג) : אם הבנים שמחה
ורוח הקודש צווחת ואומרת על אלה אני בוכיה.

רוח הקודש צווחת על טלי ובנותיה,

שהרי כתוב בתורה: "ושור או שה אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד"

וכאן טלי ובנותיה,
ובנה אשר ברחמה
ביום אחד
בשעה אחת
ובבת אחת .
התחיינה העצמות האלה
התחיינה?
על אלה אני בוכיה
עיני עיני יורדה מים.

דוד אחי,
עוד זה מדבר וזה בא,
רוח סער עליך עברה
ואתה לבדך
נותרת בביתך.
מי ינחמך, מי ירפאך?
בירושלים תנוחמו אמן.

הרב ישראל וייס
הרב הצבאי הראשי
הספד

לכבוד דוד חטואל אחי ובשרי אתה,
לא במילים אני בא אליך, אף לא משפטים אני מבקש ליצוק, אלא
גודש של דממה, שכן אין זעקה גדולה יותר מדממתו של מת... אחד,
שלא לומר ארבעה, חמישה, ויותר.

יש ולעיתים, שיש לידום ולא מצאתי בעת הזו, טוב יותר לגוף מן
השתיקה. שהרי אין בעצמתן של מילים - יהיו גדולות ככל שיהיו -
להביע עומקו, עוצמתו וחדותו, של כאב בלתי נתפס זה, הללו רק ינמיכו
קומתן.

ואם לא במילים אני בא אליך יקירי, בהמיית ליבי שותת הדם אני
בא, בעניים דומעות, אני בא והמה כנחל לא אכזב, ברגליים כושלות
אני בא ולא רק הן כושלות כי אם כל הגוף זועק את כל עצמותיי
תאמרנה, אני בא אליך כאח לי, ואף שאיני מכירך, אני מוקירך על
אמונתך ואישיותך.

אני בא אליך כמי שחש את היותו שותף **באמת**, מחובר **באמת**, אני בא
אליך כמי שהיה זה אסונו האישי, אני בא אליך בחיבוק אנושי
ענק, לומר לך ר' דוד ש-"אינך לבד" לעולם לא תהיה עוד לבד וגם אם
נדמה לך שאיבדת הכל, קיבלת אותנו, את עם ישראל, את ארץ ישראל,
שלא תכסה דמם של יקיריך. קיבלת גם את משפחת הרבנות הצבאית
שמאמצת אותך אל חיקה.

ר' דוד, בחמישה ניסיונות ויותר, העמידך הקב"ה ואם לא שאלפי בני
ישראל, יכסו אותך בים של אהבה אנושית: כנגד ים הדמעות והדם
ואם לא חומה אנושית חמה כחמה, לא היינו מסוגלים לתקומה,
לתקווה ואף לא למעט אור.

ר' דוד בשם הרבנות הצבאית ובשמי, אנו מבקשים להעניק לך מלא
חופן אהבה ונחמה.

המקום ינחמך, ומן השמים תנוחם.

הרב נח ויז'ונסקי
רב מושב קטיף
הספד בלויה

"במסתרים תבכה נפשי מפני גוה" מקונן ירמיהו הנביא. אומרים חז"ל: מקום יש לו לקב"ה שבוכה בו ומסתרים שמו. מהו מפני גוה? מפני גאות שמים שניטלה.

טלי, הילה, הדר, רוני, מרב הנאהבים והנעימים. אתמול בשבת קודש ראיתי את טלי פוסעת לשעור נשים כהרגלה בשעה המדויקת. אמרתי לה שהשעור נדחה, צער רב מילא את פניה הטהורות. חשבתי שהייתי צריך להתנצל לפניה – לא הספקתי. את שלש הילדות ראינו אתמול בבית הכנסת בלימוד הורים וילדים. דוד האב המסור שכה טיפח אותן, לימד אותן בחן. מחבלים שפלים, נבזים, עמדו ב"טווח אפס" וירו בתינוקת, ירו באשה הרה, ירו בשלש בנות חן. איזו רשעות. חולצותיהן הכתומות עם הכתובת: צועדים קדימה עם גוש קטיף – נכתמו בדמן הטהור.

הן היו כולן בשליחות מצוה לחזק את באי הקלפיות. הן לא מתו מיתה רגילה. הן מתו במלחמה על ירושת הארץ. אמנם, "שלוחי מצוה אינם ניזוקים". אך, לא היה כאן נזק, יש כאן התעלות, בקרובי אקדש.

הרמב"ם מלמד אותנו: הרוגי מלכות אין מעלה על מעלתן, ועליה אמר דוד מלך ישראל: כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה. טלי וארבעת בנותיה עלו בסערה השמימה ביחד משולבות זו בזו. כך אמר ישעיה הנביא: וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש. כך אנו אומרים בקדושה: כולם כאחד עונים, יחד כולם קדושה לך ישלשו. ופירש רש"י: נוטלין רשות זה מזה, שלא יקדים האחד ויתחיל ויתחייב שריפה, אלא אם כן פתחו כולם כאחד! אנו לא מבינים את גודל האסון, אנחנו לא יודעים כיצד להתנחם, מדוע צריך להיות מוות על קידוש השם? מושגים אלו הם למעלה מהבנתנו, נסתרים דרכי ה', משפטיך תהום רבה.

אנחנו ממשיכים עם הציווי הניצחי של טלי והבנות: כאן ביתנו, אנו מעמיקים שרשים, אנו מחברים את העם כולו להתיישבותנו, לא נזוז מכאן. הרנינו גוים עמו כי דם עבדיו יקם ונקם ישיב לצריו וכפר אדמתו עמו.

תהא נשמתן צרורה בצרור החיים.

הרב אברהם אוהיון

ר"מ בישיבת ההסדר נווה דקלים, רב קהילה בנווה דקלים

הניסיון האחרון בדורנו

כתב רבנו חיים בן עטר זצוק"ל בספרו "אור החיים" (שמות ג', ח'): "הנה למה שקדם לנו כי עקר הגלות היא לברר הניצוצות שנטמעו בחמישים שערי טומאה. והובטחנו כי לעתיד לבוא ישפיע בנו אל עליון תורת חיים שבשער החמישים והשגתו הוא באמצעות הגלויות ובפרט גלות אחרון. וטעם לזה שנסתכנו ישראל במצרים בבירור שער הנו"ן לצד שלא היו בני-תורה. מה שאין כן בדורות האחרונות באמצעות תורתם ישיגו להיכנס לשער הנו"ן ולהוציא בולעו מפיו." מבואר מדבריו שלעתיד יתנסו ישראל בניסיון הקשה ביותר ואותו ניסיון הוא שער הנו"ן של הטומאה, שאבותינו במצרים אילו היו נכנסים אליו לא היו יכולים לצאת ממנו כיון שלא הייתה להם תורה. א"כ מהו אותו ניסיון?

מובא בספר "שומר אמונים" בשם האדמו"ר מקאמרנא: "קבלנו בשער החמישים של הטומאה הוא של מינות ואפיקורסות, שכל באיה לא ישובון ולא ישיגו אורחות חיים", ומחמת שלא היתה תורה לא היה בכוחם ליכנס לשער הנו"ן ולצאת משם ולא נכנסו אלא בשער המ"ט, שאם היו מתעכבים עוד רגע היו נכנסים לשער הנו"ן ושוב לא הייתה להם תקנה עולמית. ולכן נכתב נו"ן פעמים יציאת מצרים בתורה. ואנו בגלות בתראה ע"י התורה יש לנו כח לצאת, ובלבד באמונה גדולה". אחת הסיבות לקשיי האמונה בדורות האחרונים היא: הייסורים הרבים מה שלא היה בדורות ראשונים.

במדרש "שוחר טוב" (מזמור ט"ז) מובא: "א"ר לוי בשם ר' אידי: שלושה חלקים נחלקו הייסורים. אחד נטלו האבות וכל הדורות, ואחד דורו של שמד, ואחד דורו של משיח".

א"כ בדורו של משיח יהיו צרות רבות כצרות שהיו בדורות רבים של שמד, שכל כך יהיו הייסורים בדור הזה ששקולים כנגד כל ייסורי האבות וכל הדורות הבאים אחריהם.

הבעש"ט היה אומר שהוא פוחד מהסתרה תוך הסתרה שתהיה באחרית הימים. כי יש הסתרה אחת, והיא הייסורים שבאים מהסתרת פני ה'. אבל זה אינו נורא כל-כך כשיודעים שד' מסתתר. אולם יש הסתרה בתוך הסתרה שאין יודעים כלל שד' מסתתר מאחרי הייסורים ונראים הייסורים ללא מטרה ותכלית, זוהי צרות הנפש שהיא עיקר הגלות.

הזוהר הקדוש בפרשת משפטים כותב שמזמור כ' בתהילים: "יענך ד' ביום צרה", נאמר על התקופה של חבלי-משיח. להלן דברי הזוהר עם

פירוש 'מתוק מדבש': שתי מדרגות הם בקר ושחר, שהם סוד גאולתן של ישראל ועליהם נאמר: "נעימות בימינך נצח". בוקר, שהוא מידתו של אברהם אבינו שהיא החסד, מדרגה זו תעלה יותר ביום הגאולה שאז לא יהיה עוד צער מפני התעוררות החסד הגמור, אבל השחר מקדים ליום הגאולה. וסוד השחר הוא נצח דשכינתה שיש בו קצת דין. כי כמו שקודם שמתחיל היום להאיר הוא מחשיך יותר מכל הלילה ואז נקרא שחר כך קודם הגאולה יכבד הגלות יותר מכל זמני הגלות כדי למהר הגאולה. כי תחילה יהיה חשכות גדול בלילה מצד הנצח שהוא דין, אבל שרשו מצד החסד להורות כי על ידי זה תבוא הגאולה. לכן המזמור מתחיל במילת 'למנצח', אם נחלק את המילה נקבל; נצח שבו השחרות שהוא חבלי משיח ונקבל; 'למ' שתי אותיות שהגימטרייה שלהם **שבעים**. שהם שבעים קולות שבמזמור 'יענך' שצועקת השכינה עבור צער בניה על שנתחזק עליהם חשכות הגלות הדומה ללילה, וזה עניין השחרות והחושך שיהיו **בשבעים** שנים האחרונות של הגלות שאז יכבד עול הגלות יותר מדי והם חבלי משיח, אז יתקיים בישראל "כמו הרה תקריב ללדת" (ישעיה כ"ו, י"ז), כמו אישה הרה שכאשר תקריב ללדת מתרבים כאביה יותר מכל ימי הריונה והיא צועקת **שבעים** קולות מחמת ייסורי וחבלי לידתה, אבל היא מתנחמת כי יודעת שעוד מעט תלד, "כן היינו מפניך ד" כן-שבעים רומז על שבעים השנים שאז אנו רואים צרות מתחדשות וסבורים אנו שהם מיני סימני ישועה וגאולה, לפי שאנו מובטחים להיגאל מתוך צוקה וצרה כיוולדה זו, "ועל כן נקווה לך ד' אלוקינו", כי ידענו שאלו הצרות הם חבלי משיח, וכמו שאישה מקווה ללדת במהרה כן אנו מקווים להיגאל במהרה לראות בתפארת עוזך.

הרב שלמה עמאר

הראשון לציון, הרב הראשי הספרדי לארץ ישראל

הספד ביום השבעה

מורי ורבותיי... קשה לדבר, זה בודאי. "גדול כים שברך, מי ירפא לך"?

היינו צעירים ולומדים את הגמרא במס' סנהדרין שיש מגדולי האמוראים, חכמי הגמרא שאמרו: "ייתי ולא אחמינה", מצפים שיבוא משיח אבל לא רוצים שיהיו באותו הזמן. ולא היינו מבינים. יתכן כדבר הזה בעולם?! חכמים כאלה, קדושים, אומרים "ייתי ולא אחמינה"? והלא פשוט שבפשוטים, מחכה, מצפה מתי יבוא משיח ויראה אותו עין בעין בשוב ד' ציון, וכאן אומר: "ייתי ולא אחמינה"?! ולא היינו מבינים. ולא ידענו, בודאי לא ראינו מה שהם ידעו, ראו ברוח קדשם. הם ראו לא רק את טובתו של משיח, לא רק את הישועה הגדולה, הם ראו בעיניהם את חבלי משיח, מה שקדם למשיח, וראו את גודל הצער וראו את הגזרות האלה, וראו שהם לא יכולים לעמוד בהם, עד שהיו אומרים: "ייתי ולא אחמינה". אנחנו שלא ראינו ולא ידענו לא היינו מבינים איך אפשר כדבר הזה?! אבל הם ראו בעיניהם, עין בעין ברוח קדשם. בעיני רוחם ידעו כל הנעשה.

"גדול כים שברך", איך אפשר למדוד כאב כזה? איך אפשר לתאר אותו? מי ירפא לך? מי יכול לרפאות כאב כזה? אבל פרשתי במקרה אחר: "מי - ירפא לך" לא בלשון שאלה, אלא בלשון קריאה. "מי - ירפא לך" וביארתי על פי דברי האר"י. בתהילים נאמר: "אם עוונות תשמור י-ה, ד' מי יעמוד" גם שם נראה בלשון שאלה: "מי יעמוד?" אומר האר"י: כשמתעוררים הדינים, "מי יעמוד!". "מי" זה "אמא עילאה", היא עומדת והיא מגינה והיא מלמדת זכות. "תבוא האם ותכפר" תבוא האם ותקנח. ה"אמא עילאה" היא העומדת. "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה", א'ל'יה' - הן מאותיות אלוקים. בסוף המילה "אלוקים" יש י' ומי שזה אותיות "מי", והן הנמצאות בסוף. ואנחנו חושבים שאלו האותיות הפחותות. ואומר הפס': "שאו מרום עיניכם", אם מסתכלים בהסתכלות מרוממת, רואים הפוך. "מי" - האותיות האחרונות הם "ברא אלה" זה האמא שבראה את הזעיר אנפין, ע"פ האר"י. וע"כ ע"פ הדברים האלה, אני אומר: "גדול כים שברך" ו"ים" זה ההיפך של "מי". "מי - ירפא לך"!

מי יודע עלתה בסערה השמימה, האמא הקדושה... עם בנותיה כדי לעורר "אמא עילאה קדישה" ומגודל השבר ומעומקו הגדול כים, תצא הרפואה, "מי - ירפא לך" למשפחה ולכל עם ישראל.

כשהיו סורקים את בשרו של ר' עקיבא במסרקות של ברזל, ור' עקיבא מאריך ב"אחד", כאן רואים הסתכלות אחרת, שונה לגמרי מההסתכלות שלנו. אנחנו נתונים כאן במקום נמוך שבעולמות, ומרגישים את הצער, ובעולמינו זה נקרא מיתה. צדיקים קדושי עליון התאוו למיתה הזאת, שלא יאומן כי יסופר. ר' עקיבא אומר: "כל ימי הייתי מצפה, מתי תבוא מצווה זו לידי ואקיימנה" ולא ר' עקיבא לבדו, כך היו כל קדושי עליון. מרן הבית יוסף, כשהגיע ממרוקו לתורכיה, וישב ולמד ונגלה אליו המגיד ואמר לו שעתיד לזכות לשלושה דברים, ליישוב הארץ, לחבר שולחן ערוך שיהיה נפוץ מסוף העולם ועד סופו, וליהרג על קידוש השם. וזכה לישוב בארץ הקודש בצפת, ושם נטמן, וזכה לחבר את השו"ע, אבל לא זכה ליהרג על קידוש השם, והיה מצטער על כך כל ימיו. אלה שידעו לתפוס מהם חיינו כאן עלי אדמות, ידעו מהי גדולתה של מיתה כזאת. אנחנו, אין בנו הכוחות הנפשיים הגבוהים להבין עומקם של הדברים. וכשהיו סורקים את בשרו של ר' עקיבא והוא היה קורא "שמע ישראל" והיה מאריך ב"אחד", והם אומרים לו: "רבינו, עד כאן!" והוא עונה להם: "כל ימי חיי אני מצפה מתי תבוא מצווה זו לידי ואקיימנה, ועכשיו שבאה לידי לא אקיימנה?" עד שיצאה נשמתו באחד.

אם אנחנו רואים יסורים כאלה, אם אנחנו רואים דמים כאלו קדושים נשפכים כמים בכל ארץ הקודש, אם אנחנו רואים שהשנאה מתעוררת ומתגברת, הלכה "עשיו שונא ליעקב". עובדה משתנית, מציאות מתחלפת, הלכה לא משתנית לעולם. כשנעשה רצונו של מקום הוא ישלים את ליבם אלינו, מכניע את ליבם, למרות השנאה המפעפעת בליבם.

אין לנו מילים לנחם את המשפחה, מה נאמר ומה נענה? רק להתפלל עליהם. אבל אם אנחנו יוצאים מפה, כל אחד ואחד ללא יוצא מן הכלל עם החלטה אמיתית, יציבה, להוסיף בלימוד התורה, זאת תהיה נחמת המשפחה. זה יהיה העילוי האמיתי של הנשמות הזכות והטהורות והקדושות האלה. זה יהיה עשיית רצונו של אבינו שבשמים, זה מה שיעורר עלינו את הרחמים העליונים, זה מה שיסיר מעלינו את הדינים הקשים ובפרט בימים אלה. יש להרבות בתפילות ובתחנונים, ובפרט בלימוד התורה.

אנחנו מבקשים, הנשמות הקדושות האלה, האם והבנות, שבודאי עומדים לפני כסא הכבוד וידיהם פרושות השמימה, ומתחננים לפני אבינו שבשמים, כל הצער והכאב אינו אלא שניה אחת, הם כבר בעולמות רמים, ועכשיו מתפללים על עמם ועל נחלתם, שירימו קולם ולא יפסיקו, "אל דומי לך - אל תידום" עד שד' יעמוד מכסא דין וישב על כסא רחמים.

א-ל שדי יאמר לצרות המשפחה והעם די, ויושיענו בשובה ונחת
בישועה ורחמים, אמן.

